

מסורת הש"ם

א [נִלְמָן ה'; א] ב [נִלְמָן לֹא; ג] לְמָנָן לֹא; ד [נִשְׁנוּעוֹת מֵהָא; ה] ו [נִשְׁר' מוֹסִי; לְמָנָן ה'; ד'ה ר' מִיכָאֵל; ו] ח [עֵינ' מוֹסִי; שְׁנוּעוֹת לִד'; ד'ה אֶתָּה; ו] ט [מִכּוּפּוֹת יֵת; גִּטְיִן נָא; ז] י ק. [שְׁנוּעוֹת מִבִּי; נִלְמָן ה'; ו] ז [לְעוֹל צִי; ח] ט [שְׁמוֹת כֹּכָב; ט] י [נִשְׁרִי; י] י"א דָּלָה בִּיהַּ בִּיהַּ לְגַמְרִי אֵלָּה דָּלָה סָגִי; כ] י"ג חֲמָלָה; ל [נִלְמָנָן הָא; טו] ו [נִשְׁרִיעַ אֲרִיכּוֹת בִּיהַּ בְּמוֹסִי; ז"ק קו. ד'ה עִירֹב;

גליון הש"ם

גכ"ו אלא מחזורתא קשרא חסד חסד ד"ה ולחזי וכו' כתבו ומיחו ח"ת'ם לשנויי דליתא קמן דנשייליה אס כן ארץ ההכרעה כדשנינן מעיקרא דלמא מו"מ מיירי בנגזק וזו מחד וליתא קמן דנשייליה ושיך ביה טעמא כי היכי דלודי:

מוסף רש"י

א"כ מה הפסיד רמאי. אי"כ לא יודה לעולם על האמת (דקטון 17). חזוקה אין אדם מעז פניו בפני בעל חובו. לכפור את הכל, הלך בשביל הודאת המקלט אחי נאמן על השאר, דהאי בטליה צעי דנכפריה כו' (גיטין 88):
אז: אין אדם מעז פניו בצפי זה שטעה לו טובה, הלך הכה דכפר הכל פטור משבויה, דאי לאו קושטא כדריה לא הוה מצי למכפר ביה, והכי דהוה מקלט בטלה צעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעז פניו (ב"ק 17).

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

ואיכא למימר כוליה דמר. ועוד על כרחך או כוליה דמר או כוליה דמר אפילו הכי חולקין בלא שבועה: **הכא דליכא דררא דממונא**. ועוד דאיכא למימר דתרווייהו צהדי הדדי אגבהו: **לא כ"ש**. דחולקין בלא שבועה: **ותוקף**. אוחז: **דר' יוסי**. לקמן בהפסקיד (דף לז).

שנים שהפקידו אלל אחד זה מנה

וזה מאתים זה אומר מאתים שלי וזה אומר מאתים שלי וקאמר ת"ק נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו אמר ר' יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי ולמה יודה הכי קיבל את שלו אלא הכל יהא מונח ויפסיד הרמאי. וה"נ יהא מונח: **הא נמי כשאר דמיא**. דהתם על מנה השני הם דנין ואנו דנין על הטלית כולה: **דחד מינייהו הוא**. ואין לומר יחלוקו: **הכא דאיכא למימר דחד מינייהו הוא**. ואין לחזירו חלק זה לא כ"ש דלית ליה יחלוקו: **מאי פסידא אים ליה**. למי שאין לו חלק זה אס תהא מונחת: **דלודי**. שאין לו חלק זה כשיודה מה יטול: **מקח וממכר מאי איכא למימר**. הא אוקימנא^[דרוש מקור] דקיבל דמים מתרווייהו ואי הוה אמרינן יהא הטלית והדמים מונחים אית ליה פסידא לרמאי ויודה על האמת קודם שיפסיד: **הפס היינו טעמא**. דשניהם נשבעין ונותלין דחנוני אומר לבעל הבית אנה שליחותא דידך עבדי ונתתי לפועלך ממון שציתני: **מאי אים לי גבי שזיר**. לערער: לא **מסימן** לי. איני מאמינו בשבועה. אני אומר שהוא רשע ואין לי להאמין אדם בשבועה על כרחי אלא אס כן האמנתי מתחילה להפסיד אאלו או להתנות עמו: **אס הימנסיא**. ואתה הוא שקילקלת ואין לי להפסיד בקלקולך שיהיו מעותי מונחין עד שיבא אליהו: **וישבע על השאר**.

כדין מודה מקלט הטענה שאמרה תורה ישבע כדילפינן בשבועות (דף נט:): מצי הוא זסי. ואע"ג דזה לא הודה הכי יש עדים במקלט ולא תהא הודאת פיו גדולה לחייבו על השאר שבועה מהעדאת עדים: **מקל וחומר**. לקמן^[דרוש מקור] מפרש מאי ק"ו: **ותנא פונא**. ותנא דידן סייעתא לדידי: זה אומר כו'. וקתני שניהם ישבעו: **אנן פסדי דמה דפסא אחי**. היינו פלגא: **דידיה הוא**. שהי מוחזק הוא בפנינו והכי הוא תובע את כולה וחזירו כופר את כולה שאומר כולה שלי ואף מה שאמה תפוס בידך ואנו מעדין אותו שיש לו זה מקלט ומחייבים את חזירו שבועה על השאר דהיינו חצי שערכו לעצמו: **מאי לא פסא הודאס פיו גדולה מהעדאת עדים**. מהיכי תיתי לן למידק דמיסק אדעתין דתהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים דאינטריך למנא למילף מק"ו דלא תהא הודאת פיו גדולה: **מפני מה אמרה סורה כו'**. ולא חשבו כמשיז אצידה לפטרו שלא כפר בכולו: והאי

בע"ח והאי בכוליה בעי דנכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעז פניו

ג.

התם ודאי איכא רמאי. לכן קנים ליה גם צמה שהוא שלו צודאי אצל הכא אימור תרווייהו צהדי הדדי אגבהו דליכא רמאי דכל חד סבור שהוא הגביה קודם: **אי נמי התם קנים בי היכי דדודי**. אצל הכא אפילו איכא ודאי רמאי כגון שזה אומר אני מנאאתיה היום וזה אומר אני מנאאתיה אתמול מודה דיחלוקו ולא אמרינן יהא מונח עד שיבא אליהו דבשציל כך לא יפרוש דהא אינו מפסיד כלום:

אלא מחזורתא בדשנין מעיקרא. נוכל לומר י דהדר ציה ולא סגי בטעמא דמפסיד הרמאי לצד דלא קנים ר' יוסי אלא היכא דאיכא ודאי רמאי ואית ליה פסידא אצל היכא דאיכא רמאי וליכא פסידא לא יקנוס כדמשמע לישאנא דא"כ מה הפסיד הרמאי מיהו לשון אלא משמע דהדר לגמרי וכן בסמון דפריך צין לרצנן צין לרצי יוסי נימא יהא מונח אף על גב דהתם לית ליה פסידא לרמאי:

גבי חנוני נמי יהא מונח. לר"ע דאמר (יבמות דף קיח:): בללח מחמשה ואינו יודע מאיזה מהם נלח נותן לכאז"ל לא פריך אמאי נותן לכאז"ל יהא מונח דהתם הוה ליה למדכר ואיהו דאפסיד אנפשיה:

ורא אמרת יי חב ייה בסהדי. תימנך לימא ליה צעל הבית לתקוני שדרתיך ולא לעותי אע"ג דלא אמר ליה הצ ליה בסהדי היה לו מעצמו להשים על לב כדאמרינן צפ' הכותב (כתובות דף פה). גבי אצמי דהוי מסקי ציה וזי צי חוזאי ושצריהו ציד^[דרוש] ופרענהו ואמר להו הצ לי שטרא ואמרז ליה הן סטראי נינהו ומסיק התם דלא שגא א"ל שקול שטרא והז להו וזי ולא שגא הצ וזי ושקול שטרא מחייב השליח משום דאמר ליה לתקוני שדרתיך ולא לעותי וי"ל דהתם כיון דהזכיר לקיחת השטר כאילו אומר עשה צאותו ענין שיבא השטר לידך אצל הכא לא הזכיר עדים כלל:

מפני מה אמרה תורה כו'. פי' יהא נאמן צמגו דאי צעי כופר הכל או ילנף מהכא דלא נימנא מגו צעלמא ומשני דאין זה מגו דאין אדם מעז פניו לכפור הכל הואיל וחזירו מכיר בשקרו אצל צמקוס שיכול להעז כגון צצנו ואמר מנה לאצין צידי והאכלתי פרס נאמן צמגו דאי צעי כפר הכל כדאימא פ"צ דכתובות (דף יח. ושס) וצפרק שבועת הדיינים (שבועות דף מזב.) וא"ת כופר הכל מנלן דפטור ואין לומר מטעם חזקה דאין אדם מעז דהא אפי' צמקוס שיכול להעז פטור כגון צצנו ואפילו מודה מקלט פטור התם מגו דאי צעי כפר הכל ואין לומר דילפינן מדאינטריך למכתב שעד אחד מחייבו שבועה ואי כופר הכל חייב מאי נפקא מינה מעד אחד הא בלאו הכי חייב דהא אינטריך צמקוס שהוא אינו תובע כלום ואינו צבוליה

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ט מהלכות טוען וטוענן הלכה ז סמג עשין לה:
ח ב מיי' פט"ז מהלכות מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין דז טוש"ע ח"מ סי' לא סעיף א:
ט ג מיי' פ"ד מהל' טוען וטוענן הלכה י סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' עה סעיף ד:
י ד מיי' פ"א שס הל' א סמג עשין שס טוש"ע ח"מ סי' פו סעיף ח:

רבינו חננאל

ואסקי' לשמעתיה אפי' תימא סומכוס שבועה זו דקתני במתני' מדרבנן היא דאמר ר' יוחנן שבועה זו תקנת חכמים היא. סוגיא דשמעתין בבבארי דשור שנגזר את הפרה כסומכוס. תוב אמר לימא מתני' דלא כר' יוסי דאמר בפ' המפקיד א"כ מה תספיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבוא אליהו ויטעין. ושיננין אפי' תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי אבל הכא דיר"ל תרווייהו בהדי הדדי אגבהו וכו' ואקשי' תוב לר' יוסי ולרבנן הא דתנן גבי חנוני על פנקסו שחנניא אמר נתתי והפועל אמר לא לקחת ושיננין שניהן נשבעין ונותלין כמבע"ב והא הכא דרדאי איכא רמאי ולא אמרו הכל יהא מונח עד שיבוא אליהו. ודחינן התם היינו טעמא משום דיכול פועל למיטר אגא לך עבדי עבדתא הב לי אגראי מאי אית לי גבי חנוני. חנוני אמר ליה לבכה"ב אגא שליחותך עבדי וכו'. תני ר' חייא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעדין אותו חמשים נותן לו חמשים וחייב שבועה על השאר שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו. ותנא תונא. פירושו והתנא שנאה. כלומר שנינו במשנתינו כשמעתיא דר' חייא דתנן שנים אוחזין בטלית וכו'. [מאין שלא תהא הודאת פיו גדול' מהעדאת עדים וכו' אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע שנאמר אשר יאמר כי הוא זה. ודרשינן לזה אשר יאמר כי הוא הוא שאמה טועני (זה בלבד) יש לך אצלי זה בלבד שנמצא מודה במקצת הלכך ישבע. ונה בהודאת פיו במקצת שהיא קלה חייב שבועה העדאת עדים שהיא חמורה ממנה לא כ"ש שיהיה חייב.